

Olje- og energidepartementet

Høringsuttalelse vedrørende tildeling av forhåndsdefinerte områder 2019 (TFO 2019)

Fiskebåt viser til Olje- og energidepartementets høring vedrørende tildeling av forhåndsdefinerte områder (TFO) 2019 i Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Av høringsbrevet fremgår det at det kun ønskes innspill knyttet til hvorvidt det er kommet ny relevant og vesentlig informasjon etter at forvaltningsplanen ble behandlet, jf. Meld. St. 28 (2010-2011). Høringsfrist er satt til 30. april. d.å.

Fiskebåt mener at det er kommet ny relevant og vesentlig informasjon som gjør at det ikke bør tillates oljeaktivitet, særlig på Mørebankene og i Barentshavet. Det er blant annet kommet ny informasjon i forhold til hvilke negative konsekvenser seismikk, elektromagnetiske undersøkelser og undersjøiske sprengninger vil ha for fiskens gytemønster, og de konsekvenser dette vil ha for livet i havet. Det vises i denne sammenheng til Havforskningsinstituttets rapport nr. 10/2019 - *Menneskeskapt støy i havet*. Det er også kommet ny og viktig informasjon vedrørende utfordringer med hensyn til utilstrekkelig oljevernustyr og manglende oljeberedskap i nordområdene. Det vises til Riksrevisjonens rapport datert 26.03.2019 - *Undersøkelse av myndighetenes arbeid med å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i nordområdene*.

Fiskebåt vil uttrykke sterk bekymring for at det nå legges til rette for utstrakt oljeaktivitet i eller ved viktige gyte- og oppvekstområder for flere fiskeslag. Konsekvensene ved utslipp vil etter Fiskebåt sitt syn være så alvorlige at det i disse områdene ikke bør tillates oljevirkosomhet basert på en føre var betraktning.

Fiskebåt vil særlig trekke frem områdene som nå legges ut i Norskehavet og Barentshavet. Området i Norskehavet ligger tett opp til en av Norges viktigste fiskebank, Mørebankene. Her gyter en av verdens største fiskebestander, den norske vårgytende silda. I tillegg er Mørebankene en viktig gyteplass for en rekke andre fiskearter, herunder torsk, hyse og sei. En ulykke med påfølgende oljeutslipp i dette området vil kunne få katastrofale følger for flere fiskeslag. Et utslipp vil blant annet kunne føre til at en hel årsklasse av Norsk vårgytende sild går tapt. Dette vil ikke bare få store konsekvenser for sildebestanden, men også for andre store fiskeslag som beiter på egg og larver fra sildegytingen. I tillegg vil et oljeutslipp få store konsekvenser for gytingen til andre arter rent biologisk. Det vises i denne sammenheng til Havforskningsinstituttets studier på i hvilken grad torsk og hyse rammes av oljeutslipp. Studien konkluderte med at særlig hyseembryoet som ble utsatt for simulert oljeutslipp fikk problemer med hjerteutvikling, samt deformering i ryggrad og kranie. Det er ingen grunn til å tvile på at de funn som ble gjort i denne studien har overføringsverdi til embryoer av andre fiskearter. Det er også en kjent sak at viktige sjøfuglbestander er i sterk tilbakegang, og et oljeutslipp vil i så måte være katastrofalt også for sjøfugl.

I tillegg til de negative følgene oljeutslipp vil ha ved viktige gyte- og beiteområder, vil vi fremheve de negative følgene seismiske undersøkelser vil medføre for fisken som beiter i området. Det vises til Havforskningsinstituttets rapport nr. 10/2019 side 11, hvor det fremgår hvilket skadepotensiale seismikk kan ha for voksen fisk. Rapporten viser til at sild bruker svømmeblæren for å fange opp høyfrekvent lyd som deretter videreføres til øresteinerne gjennom en direkte kanal. En slik kanal gjør silda ekstra sårbar for hørselskade. Når det gjelder direkte skade på voksen fisk opplyses det at risikoen for populasjonseffekter er liten, med unntak av tilfeller hvor fisken blir værende i området grunnet store kostnader ved å forflytte seg, som for eksempel når fisken er på gyte- eller beiteområder og derfor blir værende til tross for at lydnivået kan medføre hørselskade. Andre undersøkelser, Pena et al. (2013), viser at beitende sild ikke ble skremt vekk av en seismisk undersøkelse i nærheten. Dette underbygger etter vårt syn at skadepotensialet ved bruk av seismikk i gyte- og eller beiteområder er stort og derfor bør unngås.

I tillegg til skadepotensialet seismikk har for hørselsskader for fisk i området, vil bruk av seismikk i området få uheldige konsekvenser for gyting- og gytevandringen til flere arter. Av Havforskningsinstituttets rapport nr. 10/2019 side 20 er det vist til studier som konkluderer med at særlig torsk fisk kan påvirkes adferdsmessig i en minsteavstand på 20 nautiske mil (33 km) fra en seismisk kilde, og at fisken vil skremmes/forflytte seg bort fra området den oppholder seg i. Rapporten konkluderer med at dette også vil gjelde for andre arter, herunder sild og lodde. Av denne grunn er det svært problematisk hvis det tillates bruk av seismikk ved viktige gytefelt. Bakgrunn for dette er at fisk som vandrer mot eller oppholder seg på gytefelt er særlig sårbar, og bruk av seismikk i slike områder kan derfor medføre nedsatt gyting og økt yngeldødelighet. At ulike fiskearter gyter på gitte tidspunkt og steder er ikke tilfeldig. Eggene gytes på gitte tidspunkt og steder for at de kan drive med havstrømmene og klekkes ut i områder med rik tilgang på mat. Når fisken er på vei til eller oppholder seg på viktige gytefelt vil seismikk kunne skremme fisken slik at gytingen forflytter seg til mer ugunstige områder hvor havstrømmene ikke er optimale og derfor ikke transporterer eggene dit de skal. Dette vil igjen få store konsekvenser for bestanden.

Erfaring med seismiske undersøkelser – behov for samordning

Fiskebåt legger til grunn at enhver aktivitet i våre havområder skal gjennomføres på en slik måte at skadepotensialet på miljø, fisk, sjøpattedyr og sjøfugl blir hensyntatt og redusert. Etter Fiskebåt sitt syn er dessverre ikke dette tilfellet i dag, noe også Riksrevisjonen påpeker i sin rapport av 26. mars d.å. I våre havområder er det pr. i dag ingen planlegging eller koordinering av seismisk aktivitet i regi av forvaltningen. Næringen som driver med seismiske undersøkelser er i så henseende overlatt til selv å foreta vurderinger med hensyn til hvor og når seismikk skal innhentes. Etter vårt syn er også miljømessige vurderinger overlatt til næringen selv med de konsekvenser dette vil kunne medføre for fiskeriene. Manglende planlegging/koordinering av seismisk aktivitet fra offentlige myndigheter fører til at ulike seismikkselskap gjennomfører de samme seismiske undersøkelsene i de samme områdene, men til ulike tidspunkt. Dette fører til at områdene hvor det utføres seismisk aktivitet utsettes for større belastning enn det som er nødvendig og med dette skapes unødvendige utfordringer for utøvelsen av fisket i området. Manglende koordinering av seismisk aktivitet fra myndighetenes side er i seg selv et sterkt argument for at det ikke bør tillates oljevirksomhet i sårbare områder som Mørebankene og deler av Barentshavet.

Det vises forøvrig til Riksrevisjonens rapport datert 26.03.2019 hvor det påpekes at seismikkrådgivningen fra myndighetenes side ikke er tilstrekkelig systematisk og kunnskapsbaserte. Riksrevisjonen viser til at økt aktivitet og flere brukere av havet krever god samordning slik at ulike næringer kan eksistere sammen. Petroleumsvirksomheten skal ifølge petroleumsloven ikke vanskeliggjøre eller hindre fiske unødvendig eller i urimelig grad. Dette kravet mener Fiskebåt ikke oppfylles i dag, jf. det vi ovenfor har påpekt med hensyn til manglende koordinering/planlegging fra myndighetenes side.

Riksrevisjonen har i sin rapport påpekt ansvaret alle sektorer har for å sikre kunnskap om egen påvirkning på miljøet. Fiskebåt er av den oppfatning at dette ansvaret ikke oppfylles av oljesektoren i dag. Vi mener at oljesektoren i større grad må bidra til forskning på hvilket skadepotensiale og skremmeeffekt seismiske undersøkelser har på ulike fiskearter.

Riksrevisjonen bemerker videre at dagens seismikkrådgiving etter deres oppfatning ikke er tilstrekkelig systematisk og kunnskapsbasert og dermed ikke sikrer forutsigbarhet og god sameksistens mellom næringene, noe som særlig vil gjøre seg gjeldende dersom aktivitetsnivået til oljenæringa øker på norsk sokkel.

Fiskebåt er av den oppfatning at overnevnte underbygger at det ikke bør iverksettes oljeaktivitet hverken i gyte- og beiteområdene ved Mørebankene, samt i Barentshavet før det er innhentet mer kunnskap om hvilke skader seismiske undersøkelser kan medføre for fisk og øvrig dyreliv i disse områdene.

Liten kontroll med totale utslipp av miljøskadelige gifter og boreslam

Erfaringsmessig vil oljeaktivitet medføre fortløpende behov for tillatelser til å slippe ut miljøskadelige gifter, forurenset vann og borekaks i sjøen. Fiskebåt er bekymret for de miljømessige konsekvensene disse utslippene totalt medfører for miljøet. Etter vår erfaring innvilges i all hovedsak alle søknader om utslipp fra oljenæringen til tross for at både fiskeriorganisasjoner, annen offentlig forvaltning, miljøorganisasjoner og forskningsmiljøer kommer med innsigelser og advarsler. Etter vårt syn bør det fremover føres oversikt som viser det totale miljøtrykket i de områder det letes og utvinnes olje- og eller gass. Inntil miljømyndighetene på en troverdig og tilfredsstillende måte fører oversikt over det totale miljøtrykket, samt har en plan for å forebygge og begrense miljøforurensningen, bør det ikke tillates noen form for olje eller gassvirksomhet i områdene rundt Mørebankene eller i Barentshavet.

Fiskebåt vil påpeke at det gjelder et nullutslippsmål for all petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Miljødirektoratet konkluderte i 2016 med at sokkelen totalt sett er lenger unna målsetningen om nullutslipp enn det som var antatt i 2010 (Miljødirektoratet rapport M 643-2016), jf. "Vurdering av måloppnåelse 2019". Av rapporten fremgår det at både rapporterte utslipp av miljøfarlige tilsatte kjemikalier og naturlig forekommende stoffer, inkludert dispergert olje har økt. Miljødirektoratet anbefalte i sin rapport å fortsette arbeidet med å redusere utslipp av miljøfarlige kjemikalier, men uttaler at det vil være vanskelig å oppnå målet om nullutslipp, særlig siden næringen har endel bruksområder for kjemikaliene som forutsetter utslipp grunnet kjemikalienes funksjon.

Overnevnte viser etter Fiskebåt sitt syn at nullutslippsmålet er illusorisk og at det må påregnes utslipp av miljøskadelige gifter i forbindelse med oljeaktivitet på norsk sokkel. Basert på dette, er det ikke forsvarlig å etablere oljevirkosmhet i eller i tilknytning til sårbare gyte- og oppvekstområder, herunder særlig Mørebankene, før man finner teknologi som gjør det mulig å drive oljevirkosmhet uten utslipp av miljøskadelige gifter.

Manglende oljevernberedskap i nordområdene

Nordområdene, og særlig økosystemene i iskantsonen, polarfronten, Finnmarkskysten og havområdene rundt Bjørnøya er regnet som særlig verdifulle. Disse områdene er derfor særlig sårbare for menneskelig påvirkning. Konsekvensene kan derfor bli store dersom det oppstår en ulykke som medfører utslipp av olje og eller andre miljøskadelige stoffer.

I nordområdene er det andre klimatiske forhold og utfordringer enn i Nordsjøen. Det vises i denne sammenheng til isforhold, kulde, andre lysforhold (mørketid) og langt dårligere utbygd infrastruktur i nærliggende områder. Dette innebærer at det åpenbart er vanskeligere å gjennomføre en effektiv oljevernaksjon for å redusere konsekvensene ved utslipp av olje og eller andre miljøskadelige gifter. De klimatiske forholdene i Nordområdene forutsetter også at utstyr som benyttes til oljevernberedskap er særlig tilpasset og dimensjonert de spesielle forhold man har i nordområdene. Dette finner vi ikke er tilfelle i dag.

Fiskebåt registrerer at Riksrevisjonen i sin rapport datert 26. mars d.å. påpeker følgende:

- Klima- og miljødepartementet gjør for lite for å sikre et bedre grunnlag for å vurdere risikoreduserende tiltak.
- Det er for lite samhandling mellom Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet i arbeidet med utbyggingsplaner.
- Myndighetene har ikke sørget for at oljevernberedskapen er godt nok tilpasset de særskilte forholdene i nordområdene.
- Samferdselsdepartementet har gjort for lite for å styrke forskning som kan bidra til ny og mer effektiv oljeverntechnologi for nordområdene.
- Samordningen av oljevernberedskapen i Barentshavet er ikke godt nok avklart.
- Miljødirektoratet og Kystverket utnytter ikke hverandres kompetanse godt nok for å sikre en robust og effektiv beredskap.

Etter Fiskebåt sitt syn er de forhold som påpekes i Riksrevisjonens rapport alvorlige, og underbygger at beredskap for å hindre og eller begrense alvorlige oljeutslipp allerede i dag er for dårlig i forhold til den oljeaktivitet som allerede er etablert i Nordområdene. Av denne grunn mener vi at planlagte utvidelser i Barentshavet (TFO 2019), må settes på vent inntil man har fått på plass en oljevernberedskap og utstyr som er tilpasset de klimatiske forhold og utfordringer oljeaktivitet i Nordområdene medfører.

Avslutningsvis vil vi bemerke at oljeberedskapen ikke kun strekker seg til egne havområder. Ifølge Riksrevisjonen har norske myndigheter også et ansvar for å rydde opp hvis en ulykke medfører forurensning i tilstøtende russisk farvann. Det sier seg selv at dette ikke lar seg gjøre, da vi allerede i dag ikke har tilstrekkelig beredskap for å rydde i våre egne havområder og kyststrekninger i nord.

Vennlig hilsen
FISKEBÅT

Audun Maråk

Espen Jacobsen

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift.

Kopi: Nærings- og fiskeridepartementet
Klima og miljødepartementet
Fiskeridirektoratet
Norges Fiskarlag